

In het protocol 'Beoordeling Kwaliteitsafspraken Hoger Onderwijs 2019-2024' zijn daarvoor twee criteria opgesteld:

1. De instelling heeft voldoende voortgang geboekt met de verwezenlijking van haar voornemens, rekening houdend met de gepleegde inspanningen en de omgang met onvoorziene omstandigheden.
2. De medezeggenschap en andere relevante belanghebbenden zijn voldoende betrokken gedurende de uitvoering van het plan.

Uit onze beoordeling blijkt dat op één na alle instellingen voldaan hebben aan deze criteria. Slechts één enkele kleine bijzondere universiteit krijgt een negatief advies omdat de verantwoording in het jaarverslag 2021 niet voldoet aan de gestelde criteria. De NVAO heeft overigens geen signalen ontvangen dat deze instelling geen voortgang heeft geboekt met de verwezenlijking van de kwaliteitsafspraken. Met de betreffende instelling is contact opgenomen en zij zijn bekend met de stappen die zijn vastgelegd in het protocol.

Voor elk van de 54 publiek bekostigde hogescholen en universiteiten is een afzonderlijke beoordeling aan deze brief toegevoegd.

In het vervolg van deze brief licht de NVAO de beoordelingsprocedure kort toe en wordt ingegaan op de bevindingen met betrekking tot de beoordeling. Daarnaast geeft de NVAO enkele adviezen over de verantwoording voor de komende jaren. Hiermee geeft de NVAO via deze brief ook invulling aan de jaarlijkse rapportage over de voortgang van de Kwaliteitsafspraken.

De beoordeling is uitgevoerd door het bureau van de NVAO. Het bronmateriaal voor de beoordeling waren de jaarverslagen 2021 en de daarbij horende onafhankelijke reflecties van de medezeggenschap op de verwezenlijking van de voornemens en op de mate van betrokkenheid gedurende de uitvoering.

De NVAO heeft op basis van het bronmateriaal beoordeeld of de instellingen voldaan hebben aan de twee criteria uit het protocol. In februari 2022 heeft de NVAO samen met de Vereniging Hogescholen en de Universiteiten van Nederland, op basis van de bevindingen van een pilot-beoordeling, een toelichting geschreven die concreet maakt wat er wordt verwacht met betrekking tot de verantwoording in de jaarverslagen.

Op basis van de eerste beoordeling, heeft de NVAO bij 16 instellingen om een aanvulling op de jaarverslagen gevraagd. In vrijwel alle gevallen betrof het een aanvulling op de financiële verantwoording van de middelen voor de Kwaliteitsafspraken. Het totale overzicht van de gerealiseerde en verwachte uitgaven over de gehele looptijd van de Kwaliteitsafspraken 2019-2024 ontbrak.

Het aanvullende materiaal is meegewogen in het oordeel over de verantwoording en daarna zijn nieuwe adviezen opgesteld. Ook deze adviezen zijn vervolgens per instelling besproken in een overleg met alle beoordelaars. Op basis van dat overleg zijn de adviezen opgesteld die aan het Dagelijks Bestuur van de NVAO zijn voorgelegd. Het DB van de NVAO heeft de conclusies op basis van de adviezen besproken en bekrachtigd op 18 januari 2023.

De beoordeling van het eerste criterium uit het protocol richt zich op de vraag of voldoende voortgang is geboekt met de verwezenlijking van de afgesproken voornemens tot en met 2021. De NVAO weegt in de beoordeling de eventuele omgang met onvoorziene omstandigheden mee en eveneens de maatregelen die zijn genomen om het plan te versterken, te verbeteren of bij te stellen. De reflectie van de medezeggenschap op de verwezenlijking van het plan tot dan toe neemt de NVAO mee in de vaststelling of aan dit criterium is voldaan.

Uit alle jaarverslagen en de reflecties van de medezeggenschap wordt zonder meer duidelijk dat de instellingen voortgang boeken in de verwezenlijking van de afspraken. Ook wordt duidelijk dat vrijwel alle instellingen hun plannen, die gemaakt zijn in de periode 2018-2019, hebben bijgesteld. De beperkingen vanwege de covid-pandemie hebben hier zeker aan bijgedragen. Die ruimte voor bijstelling werd ook geboden in het ontwerp van de Kwaliteitsafspraken en het protocol, waarbij de eis is gesteld dat bijstellingen altijd met de medezeggenschap worden afgestemd. Uit de jaarverslagen en de reflecties van de medezeggenschap blijkt dat alle instellingen daaraan hebben voldaan door steeds nadrukkelijk met de medezeggenschap af te stemmen (centraal en/of decentraal).

Uit de verantwoording in de jaarverslagen wordt goed duidelijk welke plannen zijn bijgesteld en wat de nieuwe doelen zijn. Instellingen geven in hun jaarverslag zelf aan dat de voortgang iets is achtergebleven maar laten ook zien welke plannen zij hebben om die achterstand in te halen en geven ook aan hoe dit doorwerkt in de middelen. Op basis van de zelfreflectie en de reacties van de medezeggenschap is er voldoende grond voor vertrouwen dat de instellingen de komende jaren deze achterstand kunnen en zullen inhalen.

Een beeld dat ontstaat uit het geheel van de jaarverslagen is dat de beperkingen vanwege de covid-pandemie geleid hebben tot een verdere (gedwongen) investering in de digitalisering van het onderwijs en anderzijds ook tot meer nadruk op studentenwelzijn. Er is veel geïnvesteerd in meer intensief en kleinschalig onderwijs en ook in de begeleiding van studenten.

De beoordeling van het tweede criterium richt zich op de vraag of de instelling alle betrokkenen stimuleert om gedurende de uitvoering van het plan bij te dragen aan de dialoog over de verwezenlijking van de voornemens en de daarmee beoogde doelen. De medezeggenschap is daarbij voldoende betrokken gedurende de verwezenlijking van het beleid, waaronder bij de monitoring en bijstelling van beleidsacties en -processen. De NVAO neemt de reflectie van de medezeggenschap op de betrokkenheid van belanghebbenden en de facilitering van de medezeggenschap, mee in de beoordeling of aan dit criterium is voldaan.

Uit de jaarverslagen en de reflecties van de medezeggenschap wordt heel duidelijk dat actief is ingezet op het betrekken van de medezeggenschap gedurende de uitvoering van de plannen. Het betreft dan de plannen waarmee de medezeggenschap bij de start van de kwaliteitsafspraken heeft ingestemd of die tussentijds met instemming van de medezeggenschap zijn aangepast. Zo hebben veel instellingen aparte stuurgroepen ingericht om de voortgang van de afspraken te monitoren en bij te sturen. Andere instellingen hebben de medezeggenschap in bestaande overlegorganen gestimuleerd en versterkt. Die stuurgroepen en de overlegorganen zijn zowel centraal als decentraal actief en studenten en medewerkers worden nadrukkelijk betrokken.

Uit de jaarverslagen en de reflecties blijkt dat er intern soms stevige discussies zijn over gemaakte en te maken keuzes en over de voortgang en worden kritische opmerkingen en reacties ook openbaar gedeeld. Dat sterkt de NVAO in het beeld dat de gewenste betrokkenheid van de medezeggenschap goed vorm heeft gekregen. Op basis van de in de jaarverslagen beschreven organisatie rondom de uitvoering van de kwaliteitsafspraken en de reflecties van de medezeggenschap, kan zonder meer worden geconcludeerd dat de medezeggenschap actief, op centraal en decentraal niveau, bijdraagt aan de monitoring, bijstelling en planvorming van de afspraken.

Een licht kritische noot hierbij is dat de afstemming tussen de centrale en decentrale medezeggenschap op instellingsniveau niet altijd goed tot zijn recht lijkt te komen. Uit de jaarverslagen blijkt niet zonder meer dat daar waar vooral in de uitvoering decentraal is geopereerd, ook de decentrale medezeggenschap betrokken is bij de verantwoording

daarover in het jaarverslag. Aan die afstemming mag in de komende jaren wat betreft de NVAO in de jaarverslagen nadrukkelijker aandacht worden besteed. Met de gerichtheid van de kwaliteitsafspraken op de rol van de studenten en de medezeggenschap, komt de betrokkenheid van 'alle' belanghebbenden, waaronder alumni en werkveld in de jaarverslagen eveneens niet nadrukkelijk aan bod. Hoewel er zeker indrukken zijn dat naast studenten ook andere belanghebbenden zijn betrokken, is dit een punt van aandacht voor de komende jaarverslagen.

In de planvorming en de toelichting op het protocol is benadrukt dat de rol van de Raad van Toezicht, als andere pijler van de interne controlerende functie, ook tot uitdrukking dient te komen in het jaarverslag. Hoewel er enkele instellingen zijn die in het jaarverslag nadrukkelijk laten zien dat de Raad van Toezicht actief is betrokken, kan uit het merendeel van de jaarverslagen alleen worden geconstateerd dat de Raad van Toezicht is geïnformeerd. Dat ligt wellicht aan het format en de richtlijnen van het jaarverslag, waarin voor deze verantwoording niet echt ruimte is. Voor de komende jaren is de verwoording van de actieve betrokkenheid van de Raad van Toezicht in het jaarverslag een punt van aandacht.

De NVAO wil los van de beoordelingscriteria nog enkele observaties meegeven die voor toekomstige afspraken wellicht van belang zijn. In vrijwel alle jaarverslagen is een apart hoofdstuk opgenomen over de verantwoording van de kwaliteitsafspraken. Op zichzelf is het jaarverslag een goed instrument voor publieke verantwoording en kan het bijdragen aan de vermindering van de administratieve lasten voor instellingen om in dit instrument over de Kwaliteitsafspraken te verantwoorden. Een jaarverslag blikt echter in essentie terug op en legt verantwoording af over het afgelopen jaar, terwijl de verantwoording van de kwaliteitsafspraken gaat over de periode vanaf 2019 tot 2021 en ook nog een vooruitblik vraagt voor de komende jaren (2022 t/m 2024). De NVAO heeft ervaren dat dat wrijving oplevert, zo is bij een derde van alle instellingen aanvullende toelichting opgevraagd om meer duidelijkheid te krijgen over de verantwoording over de gehele periode van de Kwaliteitsafspraken. In vrijwel alle gevallen betrof het een meer uitgebreid inzicht in de financiële verantwoording.

De voortgang van de voornemens en de financiële inzet van de middelen was in eerste instantie soms moeilijk navolgbaar doordat de beoogde (initiële) projecten met bijbehorende doelen en financiën niet altijd werden benoemd in het jaarverslag. In minstens evenveel gevallen (1/3) ontbrak een financiële prognose van de nog in te zetten middelen. Door herijking van projecten, de inzet van de middelen op decentraal niveau en de inzet van eigen middelen of andere projectgelden (NPO), was het moeilijk een duidelijk beeld te krijgen van de financiële verantwoording. In de komende jaarverslagen is het noodzakelijk dat de instellingen een duidelijke link leggen tussen de beoogde plannen en de daaraan geormerkte middelen van de kwaliteitsafspraken om tot een navolgbare verantwoording te komen over de besteding van de verkregen gelden.

Ik sluit af met de constatering dat ik u 53 positieve adviezen kan geven met betrekking tot de voortgang van de Kwaliteitsafspraken. Uit de jaarverslagen blijkt dat de instellingen voortgang realiseren op de afspraken. Daarnaast blijkt zonder meer dat de medezeggenschap in de beoogde verbetering van de onderwijskwaliteit, actief is en wordt betrokken. Dat is een zeer mooie constatering.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke at the bottom.

dr. Arnold Jonk
Voorzitter